

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

י"ג עיקרים

יסודות האמונה לרמב"ם

היסוד השלישי - הרחקת ההגשמה מה'

היסודות מתחלקים לג' חלקים, היסוד השלישי הוא חלק מהיסוד הראשון

עד כאן עסקנו בשני היסודות הראשונים, אמונה במציאות ה', ואמונה באחדות ה'. עתה נעסוק ביסוד השלישי - הרחקת ההגשמה מה'.

בכללות, היסודות מתחלקים לג' חלקים, כמו שמחלקם בספר העיקרים, היסוד הראשון שורשו אמונה בבורא יתברך שמו, היסוד השני הוא תורה מן השמים, והיסוד השלישי הוא שכר ועונש. ושאר כל דברים כולם הם חלקים וענפים של הג' היסודות הללו. כל הרוצה יעיין בספר העיקרים שהרחיב מאד, ודן בדברי הרמב"ם, וחולק על חלק מדבריו, כמו שידוע שישנם כמה שיטות ברבותינו כמה יסודות ועיקרים ישנם.

עכ"פ, היסוד השלישי בו אנו אווזים הוא חלק מכללותו של היסוד הראשון.

§

שלילת הגשמיות ממנו

היסוד השלישי מוגדר בלשון הרמב"ם: שלילת הגשמיות ממנו, להרחיק את ההגשמה ממנו ית"ש. והאריך הרמב"ם בענין זה בספרו ה"יד החזקה", בהלכות יסודי התורה, ובספרו מורה נבוכים. וזה שנאמין כי האחד הזה שזכרנו אינו גוף ולא כח בגוף

ג' מדרגות - עולמות, נשמות, אלוקות

אינו גוף, כלומר שאינו גוף חומרי, ולא כח בגוף, כל כח בגוף הגדרתו "נשמה", שהרי השורש של כח הוא חכמה, כח-מה, נשמה. והרי שהבורא ית"ש אינו חומר ואינו נשמה.

בכללות, ישנם ג' מדרגות: עולמות, נשמות, אלוקות. העוה"ז הוא עולם החומר, העולם

העליון הוא העולם הרוחני, והעולם שלמעלה מכך נקרא "אלוקות". ולמעלה מכך הוא הבורא ית"ש ממש.

הגם שהעולם היותר עליון נקרא "אלוקות", אבל זה לא הוא, אלא זה אלוקות. ואלוקות עניינו, גילוי של הבורא ית"ש. הוא אינו מוגדר גם כאלוקות המתגלה, אלא עצמותו היא למעלה מכך. ולא ישיגו מאורעות הגופים כיוון שהבורא ית"ש לא גוף, ולא רוחני, ולא גילוי אלוקות, אלא למעלה מכך, לכן לא ישיגוהו מאורעות הגופים.

השגת האדם בעולם החומר - כפי גדר החומר

כל דבר ודבר שהאדם משיג בעוה"ז, הוא משיגו כפי ערכו והשגתו שלו. ונבאר. האדם מורכב מנשמה וגוף, ולכן, שורשי ההשגה של כל אחד מורכבים משני חלקים, מצד גופו ומצד נשמתו, כלומר, מצד זיכרון גופו, ומצד גילוי נשמתו. כל מדרגה שהאדם רוצה להשיג, כאשר הוא בא להשיגה כאן בעולם החומר, הרי שהשגתו מולבשת בחומר, והיא כפופה לגדרי החומר. הנשמה נמצאת בתוך גופו, ולכן זו השגה של נשמה בתוך גוף, חומר.

בדקות, יש מהלך בדברי רבותינו להפשיט את הגוף מעל הנשמה, "פשוט גופך מעל נשמתך" כלשון רבותינו, והרי שזהו מעין נשמה בעולם העליון שיכולה להשיג את הדבר בלא הלבשת החומר, נשמה המופשטת מגוף. אמנם זוהי סוגיית דקה, ואין כאן המקום להאריך בה.

א"כ, בכללות זוהי הגדרת ההשגה כאן בעוה"ז, נשמה בהלבשה של חומר. לפי"ז, כאשר האדם מנסה להשיג דברים עליונים, אפילו רוחניות גמורה אין הוא יכול להשיג, מחמת שרוחניות גמורה היא מציאות המופשטת מן החומר, והוא הרי בא להשיג את הרוחניות בהלבשה של חומר, והלבשת החומר לא מאפשרת לו להשיג הרוחניות כמות שהיא.

קל וחומר כאשר האדם מנסה להשיג אלוקות, גם דרך נשמתו הוא אינו יכול להשיג אלוקות כפשוטו, מחמת שמדרגתו היא רוחנית. רק דרך חלק השורש העליון של הנשמה, שלה יש גילוי אלוקות, דרכו האדם יכול להשיג את האלוקות, אבל בכל שאר חלקי הנשמה אין באפשרות האדם להשיג אלוקות.

זה הכלל: גשמי לא יכול להשיג רוחני, ורוחני לא יכול להשיג אלוקות, ואלוקות לא יכול להשיג את עצמותו ית"ש. לפיכך, כל מדרגה ומדרגה אפשר להשיגה אך ורק כפי הכלי שמעמידים להשיגה. יושב כאן אדם היום בעוה"ז, נשמה בתוך בגוף, ורוצה להשיג את הבורא ית"ש, זהו גוף שרוצה להשיג רוחניות, אלוקות, את עצמותו ית"ש, הרי אין לכך שום שייכות.

ואלו הם דברי הרמב"ם כאן: ולא ישיגוהו מאורעות הגופים, ראשית הוא מדבר על המדרגה התחתונה ביותר, גוף שרוצה להשיג את העליון, שאין ביכולתו.

כמו התנועה והמנוחה והמשקל

לכאורה, הוא נקט רק דוגמאות, אולם כל חלקי התפיסות ששייך בגוף האדם להשיגם, כלומר, כל התנועות הגשמיות, אינם שייכים בבורא ית"ש.

ויתר על כן, גם תנועה רוחנית האדם תופס כמו שהוא תופס תנועה גשמית, מחמת שכל כל תפיסה שהאדם תופס בעוה"ז היא רק לפי כלי הגוף.

והדוגמא הברורה לכך היא האור, שהוא הדבר הזך ביותר שיש בעוה"ז, ותנועת האור היא התנועה המהירה ביותר שישנה כאן בעוה"ז. ותנועת האור גופא נתפסת אצל האדם רק במערכת של תנועה גשמית. האור הוא הממוצע בין הגשמי לרוחני, ואעפ"כ האדם תופס את האור רק בערך של תנועה

גשמית, ולא מעבר לכך. ■ המשך בע"ה שבוע הבא - מסדרת דע את אמונתך_004_ היסוד השלישי. הרחקת ההגשמה מה' (שלוש עשרה העיקרים לרמב"ם) בקול הלשון 1245.295.073.2<3

המספיק לעובדי ה'

תמצית הדברים עד חלק זה של הפרק, כדלהלן. בתחילה האריך ר"א בן הרמב"ם לבאר את ההתבודדות פנימית וההתבודדות חיצונית, ההתבודדות הפנימית עניינה שהאדם מגיע עד המקום הפנימי ביותר בנפשו, שהוא מגדירו כ"פגיעה", "ויפגע במקום ההוא". ההתבודדות החיצונית עניינה שהאדם נמצא בפועל במקום לבדו, או במקום שנמצאים בו כמה שפחות בני אדם. ובהתבודדות החיצונית עצמה הוא העמיד שני חלקים, החלק ראשון, שהאדם מתבודד במקום שאינו של ישוב, כמדבריות וכיוצ"ב. החלק השני, שהאדם מתבודד בבתיים. עד עכשיו הוא הסביר את החלק הראשון שבהתבודדות החיצונית, שהיא התבודדות מחוץ לחיי הכרך, והביא דוגמאות מחנוך, אברהם, יצחק, יעקב, משה, אליהו, אלישע, ואפילו בלעם.

ועתה מתחיל ר"א בן הרמב"ם לברר את ההתבודדות בתוך הבתים.

ואשר להסתגרות בבתיים ובמקומות עבודת ה' וכיוצא באלה,

נתבארו כאן שני חלקים, א. שהאדם מסתגר בבית לבדו. ב. שהאדם מסתגר במקום המיוחד לעבודת ה'.

הנה הראשון שעשה כן - לפי הנוכח בתורה - היה יעקב אבינו, כמו שנאמר (בראשית כ"ה, כ"ז): "ויעקב איש תם ישב אהלים";

ובהיות יעקב יושב אהלים הוא היה מובדל מכל העולם כולו. אבל זו לא הייתה התבודדות גמורה, שהרי רבותינו אומרים שיעקב ישב ב"אהלי שם ועבר", ולא ישב לבדו באהל. ובלשון אחרת בראשונים הובא שיעקב היה יושב ב"אהלי אברהם ויצחק".

עכ"פ, פשטות הדברים היא שהוא לא היה שם תמיד לבד, ואעפ"כ מבואר כאן שזה נקרא התבודדות, מחמת שהתבודדות עניינה התנתקות ממה שקורה בעולם. אדם שמבודד את עצמו מהבוקר ועד הלילה בבית המדרש, ביחס למה שקורה בחוץ זה נקרא התבודדות, אבל עדיין בתוך בית המדרש עצמו הוא לא נמצא לבד, ולכן זו עדיין איננה התבודדות גמורה.

ומן ההתבודדות באהלים עבר על ההתבודדות המדבר בשעת נסיעתו שבתחילתה זכה ל"פגיעה", כמו שנאמר (שם כ"ח, י"א-י"ג): "ויפגע במקום וילן שם וכו' ויחלם והנה סלם מצב ארצה וכו'. והנה ה' נצב עליו ויאמר אני ה' וכו'.

לאחר התבודדותו של יעקב אבינו ע"ה באהלים, אהלי שם ועבר, הוא הגיע למקום בית המקדש. כשיעקב מגיע למקום בית המקדש, לכאורה לא היה שם כלום, והוא היה שם לבדו, והרי שזוהי התבודדות באופן של מדבריות והרים, ולא באופן של התבודדות בבתיים.

פרק ו' | מצות לימוד תורה

אבל ביתר דיוק, פשוט וברור, התוה"ק הרי היא למעלה ממדריגת זמן ולכן מצות לימוד תורה הוא באופן של והגית בו יומם ולילה, היא מצוה תמידית זה לא רק לעסוק בה בכל עת, אלא מחמת שמהות התורה היא למעלה מהתחלקות הזמן, היא רזא דאחד, ולפיכך העסק בה הוא תמיד, מאיזה דין העסק בה הוא תמיד? כי היא תמידית שלמעלה מהזמן ובוזה היא מאוחדת עמו ית"ש שהוא היה הוה ויהיה, וכמו שהאריכו רבותינו, לא רק שהוא נמצא רק בעבר, והוא נמצא גם בהוה, והוא ימצא גם בעתיד בודאי, אלא הקדוש ברוך הוא הוא אחד למעלה מהתחלקות ולפיכך אין התחלקות של מציאות של זמן, בפנים הללו, התורה קדמה לעולם קדמה לזמן, והיא מתאחדת כביכול עם האחד דיליה שהוא למעלה מהיה הוה ויהיה, מי שעוסק בתורה באופן שלם, ודבק בתורה, ודבוק בקדוש ברוך הוא, א"כ הדבקות שלו היא בו ית"ש, שהוא למעלה מהיה הוה ויהיה, וכשם שהוא למעלה מהיה הוה ויהיה, הוא הוה תמיד, כך דיבורו הוא אחד, כמו שאומר מיד הנפש החיים, הוא ית"ש ודיבורו חד, וא"כ דיבורו הוא לא בעבר ולא בהוה בלבד ולא בעתיד.

וא"כ זה לא שבועמק יש כאן שתי דיבורים, דיבור אחד שהיה בהר סיני, ודיבור שני שנמצא עכשיו, אלא ביאור דברי הנפש החיים שנתבאר כאן הוא, שמי שבאמת דבוק בקדוש ברוך הוא, הוא דבוק בו ית"ש בשלימות שלמעלה מהזמן, וא"כ הדיבור של הר סיני כדרשת חז"ל קול גדול ולא יסף ולא פסק, הוא עדיין עומד ומתגלה, ולפיכך הדבקות בדיבורו הוא דבקות בדיבור שהיה אז, והוא דבקות בדיבור שנמצא עכשיו, אבל לא כפשוטו שזה שני דיבורים, שיש דיבור שהקדוש ברוך הוא דיבר במעמד הר סיני, והוא חוזר ושונה בכל עת דיבור השתא, אלא עומק נקודת הגילוי השלם הוא במדריגה של הדבקות השלימה בו ית"ש שאותו דיבור שהיה אז הוא הדיבור הנמצא עכשיו.

וביתר דיוק אלו הם שני מדריגות, מי שדבק בתורה ודבק בקדוש ברוך הוא, אבל הוא עדין נמצא תחת ממשלת הזמן, אז יש לו שני סוגים של דיבורים, דיבור שהיה בהר סיני של עבר, ודיבור כביכול עכשיו שהוא הוה, שבערכו אלו הם שתי מדריגות. אבל מי שדבק בתורה ובו ית"ש בשלימות, הוא מתאחד עם עומק נשמתו של קודשא ברוך הוא ואורייתא וישראל חד, שם אין שני דיבורים, שם זה דיבור אחד, שאין לו קץ ואין לו גבול עומק חכמתו ית"ש. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך קובץ שיעורים על ספר

המספיק לעובדי ה'

פרק ו | דרכי לימוד הגמרא

סיכום סדר הלימוד בשלב ה"ליגמר"

אם כן, כשאדם לומד סוגיה, בתחילה כשהוא קורא את המילים עליו להבין את הפירוש של כל מילה ומילה בפני עצמה. ולהבין כל קטע בכללות מה משמעותו. וכך, או שהוא לומד את כל הסוגיה תחילה באופן מהיר, או שהוא לומד תחילה כל קטע וקטע לעצמו, ומנסה להבין אותו במושכל ראשון. ולאחר שהוא למד את כל הסוגיה כולה, הוא יכול להתחיל לחשבן את מהלך פני הדברים. וכמו כן צריך לדקדק ולדייק את מה שכתוב.

נמצא שהשלבים ע"פ סדר הם: א, הבנת פירוש המילים. ב, הבנת כללות כל קטע מה משמעותו. ג, היקף של כל הסוגיה (או חלקים גדולים ממנה) באופן מהיר, או בהבנה של כל עניין במושכל ראשון. ד, חשבון – כשהוא גמר את הסוגיה. ה, ודיוק מוגדר במה שכתוב. אולם יש בנ"א שנוטים לדקדוק, ואצלם ראוי להקדים את הדקדוק מיד כשלב שני.

ובטרם נתקדם לשלב הבא נשוב ונדגיש, שברוב המקרים אצל הלומדים, ישנו דילוג במה שנאמר כעת. מדלגים על שלב החשבון והדיוק, וההשלכות מכך ברורות. ראשית כל חסר בבניין זהו דילוג בנפש. אבל בנוסף לכך כאשר ממשיכים אחרי זה את הלימוד, מצוי פעמים רבות שהלומד אומר דבר, ומיד כשמתחילים לחשבן את הסוגיה נמצאים דבריו מופרכים מיניה וביה מתוך מה שהוא אומר. בסברא הוא יכול לדבר כמגדל הפורח באוויר, אבל בסדר הדברים הוא מוכחש מיניה וביה. וזה לא שהוא לרגע שכח, אלא זו תפיסה של הנפש מראש שמדלגת על הדברים, ורואה רק את הנקודות ככוכבים ברקיע, ומנסה לדון בהם.

ועל אף שאולי חזרנו והדגשנו יותר מידי, אבל זה עדיין פחות מידי. כי לרוב הקושי שנולד מכך, ולאור המציאות הגלויה שהלימוד חל בצורה של דילוג באופן רחב מאוד, על כן נדגיש עוד פעם, שתחילה צריך שהחשבון יהיה ברור והדיוק יהיה ברור.

אחרי שהחשבון ברור והדיוק ברור, מגיעים ללימוד הדברים בסברא ונבנה המהלך היסודי שהוא כוח של סברא. כמובן שיש את הלימוד בקיאות בכללות, ויש את הלימוד עיון בכללות. שזה עוד סוגיה רחבה לעצמה, וכל אחד לומד ומעיין לפי שיעור נפשו. אבל אנו עוסקים כעת בצורת הלימוד בעיון,

שלב הליסבר

לאחר שהובן פירוש המילים, ומשמעות כללות העניין, וכן הובן המושכל ראשון של הסברא שבדבר, ונעשה החשבון והדיוק שהזכר, אז מגיעים ללימוד באופן של סברא והנפש מתחילה להתבונן בדברים.

בעיון וההתבוננות יש כמה וכמה שלבים בנפשו של האדם. והאופן הנכון צריך להעשות בשלבים כדלהלן ■ המשך בע"ה בשבוע הבא – מתוך סדרת

שיעורים "דע את תורתך דרכי הלימוד"

אמנם, בחז"ל מבואר שיעקב קורא למקום המקדש "בית", שנאמר: "אין זה כי אם בית אלהים". וכדברי הגמ' (פסחים פח ע"א) שאברהם אבינו קרא למקום המקדש "הר" שנאמר "הר ה' יראה", יצחק קראו "שדה" שנאמר "ויצא יצחק לשוח בשדה", ומשם ר"א בן הרמב"ם למד שזו הייתה התבודדותו של יצחק, ויעקב קראו "בית", כנ"ל. ועומק הדבר הוא, שבפועל בודאי שזה היה מדבר, אבל יעקב אבינו השריש שאע"פ שמקום המקדש יהפוך להיות בית, אבל ההתבודדות במקדש תהיה באופן של מדבר.

בפשטות, מקום המקדש בתחילה היה הר, לאחמ"כ שדה, ולאחמ"כ בית. ולאחר שבית המקדש נהיה בית, כאשר הוא נחרב, נאמר עליו בקלקול: "ציון שדה תחרש". זוהי פשטות הדברים. אמנם עומקם של דברים הוא, שכשהפכו את מקום בית המקדש לבית, לא נעקר ממנו שם "שדה" ושם "הר", ויתר על כן, גם בשעה שבית המקדש בנוי יש עליו שם הר ושדה, ויש לו את יתרון שניהם – גם התבודדות בהרים בשדות ובמדבריות, וגם התבודדות במדרגת "בית", שניהם גם יחד נמצאים בתוך ההתבודדות בבית המקדש.

יתר על כן, להלן יבואר ששלימות ההתבודדות בבית המקדש הייתה פעם אחת בשנה, כאשר כהן גדול נכנס לפני ולפנים, כאשר לשאר בני אדם ישנו איסור להיכנס לקודש הקדשים, שנאמר "לא יהיה אדם באהל מועד", והכהן גדול נמצא שם לבדו.

היום הגדול ביותר בשנה הוא יום הכיפורים, והזמן הגבוה ביותר ביום הכיפורים הוא בשעה שכה"ג נכנס לפני ולפנים, ושם הוא נכנס לעומק מדרגת ההתבודדות בבית המקדש. וכמו שנתחדד, בית המקדש הוא השורש שממנו נברא העולם, כמבואר בסוגיא ביומא (נד ע"ב), ולכן מצד אחד יש בו מציאות של בית, ומצד שני יש בו מציאות של הר ושדה. ושורשם של דברים הוא במשכן, שמצד אחד המשכן נמצא במדבר, ומצד שני הוא בית, אבל זה לא בית גמור אלא אהל, ואהל הגדרתו בכלליות "עראי". וזהו העומק של המדבר, שמצד המקום זהו מדבר, ומצד הבנין הוא עראי, והוא כולל בתוכו את שניהם [ובמשכן יש את מדרגת משה רבינו ואהרן הכהן].

נמצינו למדים מכאן עומק נפלא. כפשוטו, חורבן בית המקדש זהו רק חורבן. אולם בעומק, החורבן מגלה שעדיין נשאר במקום המקדש מדרגת הר – "הר ציון ששמים", וכמו כן מתגלה שנשאר שם מדרגת שדה – "ציון שדה תחרש". כך שהחורבן מגלה התבודדות מדין הר ושדה, והבנין מגלה התבודדות מדין בית. ובעומק יותר – "הראה לו הקב"ה בית בבניינו ובית בחורבנו", הקב"ה הראו לו שהבנין והחורבן מחוברים יחדיו. זהו בית המקדש, וזוהי התבודדות שלמה. ■

המשך בע"ה בשבוע הבא – מתוך סדרת שיעורים על ספר "המספיק לעובדי ה'

שאלה שיטה/דרך לגמילה מעישון

לכבוד הרב, שלום וברכה!

שמי ... ואני רופא משפחה ב.... פניתי אליכם בעבר.

רציתי לשאול את דעתכם לגבי שיטה/דרך לגמילה מעישון, וגם מה מומלץ לומר למעשן כדי לשכנע אותו לרצות להיגמל מעישון (לא כולם מעוניינים, כמובן).

בכבוד רב, מתמחה ברפואת המשפחה, מרפאת ... שירותי בריאות

תשובה

ראשית נבאר בכללות את המניע לעישון ע"פ ארבעת היסודות, קוים כלליים ללא התפרטות.

א. עפר - הרגל שנעשה טבע שני. וזה ניכר יותר באלו המעשנים "הכבדים".

ב. מים - תענוג - הגרות בכל עת לעוד ועוד עישון.

ג. רוח - תנועת העישון, שאיפה ופליטה.

ד. אש - עצם ההדלקה, וכן התעסקות עם אש.

לפ"ז אופן התיקון - דוגמאות

א. עפר - שינוי ההרגל, הן להקטין ולו ב-מעט בכמות, במקום 40 למשל 39. וכן לפני כל עישון להמתין מעט כגון 10 שניות. וכן לקבוע זמן ביום כגון חצי שעה שבו אינו מעשן וכדו'. ובכל פעם לעשות שינוי בהרגלו, יום כך ויום כך, וחוזר חלילה עוד ועוד שינויים משינויים שונים. נחدد הדוגמאות הללו מדין שינוי ולא מדין השהייה.

ב. מים - כיוון שמהותו הגרות, לכך התיקון שהייה, כגון המתנה לפני שמעשן כנ"ל, וכן הפסק תוך כדי עישון לזמן מועט, וכן לא לסיים את הסיגריה עד סופה. וכן זמן מה לפני שבת להפסיק, וכן לא להתחיל מיד במוצאי שבת קודש.

ג. רוח - האטת התנועה לאיטית יותר ויותר, ושינוי בצורת התנועה לתנועה פחות נוחה.

ד. אש - שאחר ידליק לו. הדלקה איטית. לשתות מים תוך כדי עישון.

עיקר השכנוע ע"י המחשה של הנזק לו, ולסובבים לו, בפרט אם ישנם ילדים קטנים.

לאנשים פנימיים יותר, מודעות של המניע לעישון כנ"ל. •

קידושין (ב', ע"ב) - דתניא, ר"ש אומר, מפני מה אמרה תורה כי יקח איש אשה, ולא כתב כי לקח אשה לאיש, מפני שדרכו של איש לחזר על אשה, ואין דרכה של אשה לחזר על איש, משל לאדם שאבדה לו אבדה, מי חוזר על מי, בעל אבידה מחזר על אבידתו. ופירש המהרש"א (שם) וז"ל, משום שנלקחה הצלע ממנו בלי ידיעה בתוך התרדמה, קרי ליה אבידה, כמ"ש המין הקיסר לר"ג (בפרק אד"מ) אלהיכם גנב הוא, דלישקליה בהדיא, ולזה אמר דבעל אבידה חוזר על אבידתו, שמוצא בה שבח גדול שנשבחת שם כמו שהשיבה בת קיסר שם במשל דנטלו ממנו קיתון של כסף והשיבו לו של זהב. (ועיין נדה, לא, ע"ב. וזוה"ק, בראשית, רנו, ע"א, השמטות).

והנה שורש כל דבר באורייתא ומשתלשל לעלמא, "אסתכל באורייתא וברא עלמא". ושורש אבדה זו באורייתא נתבארה בספר מטה משה (שער שני, עמוד התורה) וז"ל, ואמר משל לאדם שאבדה לו אבידה וכו', רצה לומר שהתורה היא שאבדה לו ממנו, כשהיה בבטן אמו מלמדים אותו כל התורה כולה, וכשיצא לאויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כמבואר בפרק המפלת (נדה, ל, ע"ב), וצריך לחזר על אבידתו.

וכאשר משתלשל אור התורה בנפשו של אדם דבר זה נגלה בנפש כמ"ש בתורת המגיד (ויחי, ד"ה כאפרים ומנשה) וז"ל, זה השער לה', יראה היא שער לאהבה, ואם אינו בשער זה הנקרא יראה, איך אפשר לבוא לאהבה, וכו', "דרכו של איש לחזר אחר אשה" וכו'. וכמ"ש (ליקוטים ד"ה שמעתי ממורי) וז"ל, שהאהבה והחסד של הבורא יתברך נמשך אחר היראה, כי דרכו של איש לחזר אחר אשה. (ומעין כך מבואר בתניא, פרק מ"ג, ד"ה והנה. ובליקוטי מוהר"ן, תורה ה', ד"ה ספינתא. ומעין כך הובא בקדושת לוי, ליקוטים. ובאורח חיים בשם הרב המגיד כנ"ל).

אולם בפנים העליונות אין האשה אבידה של האיש. ועיין באר שבע (סנהדרין, קז, ע"א) וז"ל, היא גופא טעמא מאי, למה אמר ראויה הייתה בת שבע לדוד, ומה לא אמר להיפך, ראוי היה דוד לבת שבע, וכך היה טוב הלשון, כדאיתא בריש פ"ק דקידושין, מפני מה אמרה תורה וכו', בעל אבדה מחזר על אבידתו, וי"ל שנקא בלשון בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני.

ועומקם של דברים נתבאר בשו"ת דברי יציב (אבה"ע, סנ"ח, ד"ה וגם) וז"ל, משל לאדם שאבדה לו אבדה וכו', ופרש"י, אבידה, אחת מצלעותיו. וזה למ"ד מן הצלע נבראת, ולא למ"ד דו פרצופין נבראו, דנחלקו בזה רב ושמואל (ברכות, סא, ע"א), וכו', דרב סבר דו פרצופין נבראו ואין האשה אבידתו של האיש, עיי"ש. והיינו שעומק השבת אבדה אינו רק להשיב הצלע כפשוטו, ולא רק להשיבה גדולה יותר, אלא להשיבה למדרגת "דו פרצופים". וזהו עומק דברי המהרש"א לעיל, כמשל שנטל ממנו קיתון של כסף והשיבו לו של זהב, והיינו שנטל צלע והשיב פרצוף.

בלבביפדיה אבד

נושאים בפרשה (ר"א שערים)

שמות | ד-ע

ויקם מלך חדש אשר לא ידע את יוסף. ידע, י-דע. מחד, אותיות עד, לשון גבול, עד, עד כה, וכדו'. וזהו מהותו של עבד, עד-ב, כל היותו גבול וצמצום, כל מה שקנה עבד קנה רבו, אין לו התפשטות. ואצלו מתגלה גדע, ג-עד, היינו שנגדע כח ההתפשטות.

ועיקר כח ההתפשטות הוא ברגלים, שהולך ממקום למקום, צעד, צ-עד. ומשם בין רגליו, יוצא התולדות שמתפשטים לדורי דורות. וכאשר חל כח הצמצום ברגלים, נקרא מעד, מ-עד. וכח צמצום זה מביא הדבר לבכי, דמע, מ-עד. ואזי אין בכחו לילך ולהתפשט ונצרך סעד לתומכו. סעד, ס-עד. ואזי נעשים בעדו, בעד, ב-עד. ולולי הסעד נעשה דער, עד-ך, והולך ומצטמצם, היפך ההולך ומתפשט. וכאשר סיבת הצמצום איננה ברורה נשאלת שאלת מדוע, מו-עד. ואזי נעשה רעד, ר-עד, כי רועד מפני חשש של אי התפשטות. וכאשר הוקבע צמצומו אזי נאמר עליו בלעדי, בלי-עד. כלומר זולתו.

ולהיפך, כח התפשטות, ונחלק לב' חלקים, התפשטות עצמו, והתפשטות ע"י צרוף לזולתו. ובחינת התפשטות לזולתו הוא בבחינת והאדם "ידע" את חוה אשתו. וכן נועד, נו-עד, נועדו יחדיו. וכן מועד, מו-עד. וכן עדה שהם עשרה (ברכות, כא, ע"ב) עד-ה. וכן ועד, ועד לחכמים. ו-עד. וכן עדר, עד-ר, צרופם של בקר. והתפשטות זו נקראת דעת, דע-ת, ידיעת פרטים נוספים עד הפרט האחרון, תי"ו.

והתפשטות עצמו היא מדרגת גן עדן, עד-ן, בבחינת זמן, שנת החמישים, עולמו של יובל. והוא בחינת ועד, ו-עד. כמ"ש (עירובין, נד, ע"א) תנא דבי רבי אליעזר בן יעקב, כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק עולמית, וכו', ועד, דכתיב ה' ימלוך לעולם ועד. והיא התפשטות מן הוה לעתיד, עד-תי. והוא בחינת "עוד יוסף חי" שאינו מת ונגדע אלא ממשיך הלאה. והוא בחינת עמד, עד-מ. היפך שכב או נפל. כי העומד בכחו לילך הלאה. וכן אפשר להעמיד דברים על גביו, ויש התפשטות לגובה. והוא בחינת עמוד. עד-מו. שעליו מעמידים את זולתו כי גזוז בו כח התפשטות של עוד. ובקלקול זהו בבחינת ידוע, ידעוני.

והנה ישנם ג' עמודים שעליהם עומד העולם, תורה, עבודה, גמ"ח, והשורש עמוד התורה. שבו מונח כח ה"עוד" הגמור, בבחינת ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים. ולכן במ"ת זכו לעדי (שמות, לג, ד) עדי, עד-י, תכשיט שמהותו כח ההתפשטות עוד ועוד. וכאשר לובשו נקרא ענד, עד-ן, מדרגת גן עדן. והוא מדרגת התוה"ק הנקראת עדות ה' נאמנה. עדות, עד-תו. וכח זה של התפשטות ללא גבול הוא אור מסירות נפש שנגלה אצל נחשון בן עמינדב שקפץ לים במסירות נפש. עמינדב, עד-מינדב.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: דעת, ידע, עד, עבד, בעד, גדע, מעד, גלעד, אדרעי, דמע, בלעדי, צעד, עדי, עדות, עוד, מועד, עמד, עמוד, עתיד, תעודה, אבידע, אלעד, ידעוני, ידוע, עבדיה, מדע, נועד, ועד, עדן, עדר, עמינדב, צפרדע, רעד, ידער, יהודיע, סעד, מדוע, עדה, עדלם, ענד, עתודים. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

קידושין (לט, ע"ב) - ת"ר, לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי. עשה מצוה אחת, אשריו שהכריע עצמו לכף זכות. עבר עבירה אחת, אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה, שנאמר (קהלת, ט, יח) וחוטא אחד יאבד טובה הרבה, שבביל חטא יחידי שחטא אובד ממנו טובות הרבה. והבן שלפיכך כיוון שבכל שעה צריך לראות עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי, לכך בכל שעה צריך לחשוש שיאבד טובה הרבה, ולכך כל ימי חייו באופן של חשש שמא "יאבד" טובה הרבה. ובתוספתא (שם, הי"ג) אמרו, העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ושנותיו ונוחל את האדמה, וכל העובר עבירה אחת מרעין לו ומקטפין את ימיו ואין נוחל את הארץ, וע"ז נאמר, וחוטא אחד יאבד טובה הרבה, בחטא יחידי זה יאבד ממנו טובות הרבה. ועיין לקח טוב (קהלת, ט, יח) שבביל חטא אחד אובד עוה"ז ועוה"ב. ועי"ש שהכריע את עצמו ואת כל העולם.

אולם ברמב"ם מבואר פנים נוספות לדבר. דיעוין בדבריו (תשובה, פ"ג, ה"א) שביאר שאדם נידון לפי רוב מעשיו, וכתב (ה"ב) ושקול זה אינו לפי מנין הזכיות והעונות, אלא לפי גודלם, יש זכות שהיא כנגד כמה עונות, שנאמר יען נמצא בו דבר טוב, ויש עון שהוא כנגד כמה זכיות, שנאמר וחוטא אחד יאבד טובה הרבה, ואין שוקלין אלא בדעתו של אל דעות, והוא היודע האיר עורכין הזכיות כנגד העונות. ולדבריו אפילו אם היה רובו זכיות ועתה עשה עבירה אחת יתכן שיהפך לרוב עונות.

ועיין סמ"ק (סימן יד) זז"ל, ויחשב כאילו הוא וכל ישראל מחצה זכיות ומחצה עונות, ואם עושה עברה אחת, אוי לו שהכריע עצמו וכל ישראל לכף חובה (דקדק לומר "וכל ישראל", ולא העולם), שנאמר וחוטא אחד "יאבדה טובה רבה", ר"ת יטה, כלומר שיטה עצמו ויכריע המאזנים לכף חובה וכו'.

והבן שתחלה האלקים עשה את האדם ישר, ובאורח מישר לא שייך לאבד כלל. אולם כאשר חטא וביקש חשבונות רבים נטה לצדדים, והוא שורש כל האבדות. והיינו שעצם נטייתו לצדדים, הוא אבדת אורח מישר. ויתר על כן, נטיה לצדדים הוא פיזור, ולכך כיון שנמצא בפיזור עלול לאבד חלקיו, כי זה עצם מדרגתו, פיזור. וזהו עומק דברי חז"ל הנ"ל שלעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי, וביאורו, שיראה עצמו נוטה לשני הצדדים, לימין ולשמאל, לזכות ולחוב, כי היותו בצדדים. אולם כאשר היה באורח מישר לא שייך שיראה עצמו חציו וחציו, כי כולו במקום אחד, אורח מישר.

ודו"ק. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד

כיוון שערכים אלו נמצאים בערכים הראשוניים, לכך נשמח לקבל הארות, הערות, והוספות וכו'. ומטרת ערכים אלו לפתוח פתח, ויבואו החכמים ויסיפו כהנה וכהנה.

(שמות, ל, כ) בבאם אל אהל מועד ירחצו מים. ועוד. אהבה. ואמרו (ב"מ, פז, ע"א) אמר ר' יהודה אמר רב, ואיתמא ר' יצחק, יודעים היו מלאכי השרת ששרה אמנו באהל היתה, אלא מאי באהל, כדי לחבבה על בעלה. ואמרו (סנהדרין, קיא, ע"א) ביקש לנטוע אהלו ולא מצא עד שקנה במאה קשיטה, ולא הרהר אחר מדותי. והיינו שבורר תוקף אהבתו אליו ית"ש, ולכך לא הרהר.

גבורה אהל יצחק. ועיין רקאנטי (חקת), וידוע כי אהל מועד משכן השכינה המקבלת ממדת הדין של מעלה.

ועוד. עיין מאירת עינים (יתרו) ולאח אהם תהפכנו והרי הוא אהל, וילדה ששה בנים ובת אחת, ושמה דינה, דין-ה. ונצרך להזהר שלא יהא בה דין של קלקול. כמ"ש (כתובות, יט, ע"א) אסור לו לאדם שיששה שטר אמנה בתוך ביתו משום שנאמר אל תשכן באהלך עולה, עיי"ש.

וכתיב (תהלים, צא, י) ונגע לא יקרב באהליך (והוא סוד נגעים ואהלות ודו"ק). נגע, עיין מגלה עמוקות (ואתחנן, אופן מ"ז) ר"ת נפילין גיבורים ענקים. ועיין קהלת יעקב (ערך נגע) נגע בא"ת ב"ש גימט' גבורה.

תפארת כתיב (בראשית, כה, כז) ויעקב איש תם ישב אהלים. ובזוה"ק (תרומה, קעה, ע"ב) תנא אמר רבי שמעון, והבריח התיכון בתוך הקרשים (באהל מועד), דא הוא יעקב קדישא שלימא, כמה דאוקימנא, דכתיב ויעקב איש תם יש אהלים, יושב אהל לא כתיב אלא ישב אהלים, תרי דאחיד להאי ואחיד להאי. ועיין רשב"ם שם, יושב אהלים, רועה צאן אביו. וכן הוא באבן עזרא, חזקוני, ועוד, וזהו פשוטו של מקרא. ועיין בספר חמדת ימים (חנוכה, פ"ג) יושב אהלים, בין תרין הה"ן, אהל לאה אהל רחל. ובב"ר (סג, י) שני אהלים, בית מדרשו של שם, ובית מדרשו של עבר. ובזוה"ק (בראשית, השמטות, רנה, ע"ב) תרין אהלים נינהו, אהל דאקרי לפנים מן הפרגוד, ואהל דאקרי אחור הפרגוד, וכליל הוה מתרין סטרין, מבתי גוואי ומבתי בראי. ושם (רנז ע"א) יושב אהלים, תרין חסד וגבורה. ועיין שערי אורה (ש"ב) שתי אוהלים, אהל אברהם ואהל יצחק (ושם ש"ה), אברהם כנגד החסד, יצחק כנגד הדין, יעקב מכריע ביניהם. (וכן הוא במגלה עמוקות, לך לך. וכן ואתחנן אופן ע"ז. של"ה תורה אור, חיי שרה, ועוד). ועיין רד"ק (בראשית שם) לשון רבים, כי היה לומד עם כל חכם שהוא מוצא. ויעקב אהל קבע, כנגד שם אלהים שהם אהל ארעי. יעקב, י-קבע. ועיין (ערכין, טז, ע"ב) שלא ישנה אדם באכסניא שלו, וכו', היה שם אהלו בתחלה.

נצח ממונו של אדם המעמידו על רגליו. ואמרו (זוה"ק, תיקונים, תיקון סט, קיט, ע"א) ויובל איהו יושב אהל ומקנה, דכניש ממונא, ולבתר אתמר ביה לא יועיל הון, והא אתמרד שליט עליה עניותא, דאיהו מות. בחינת רגליה יורדות מות.

ועוד. בנים. ואמרו (יבמות, סב, ע"ב) ת"ר, האוהב את אשתו כגופו, והמכבדה יותר מגופו, והמדריך בניו ובנותיו בדרך ישרה, והמשיאן סמוך לפירקן, עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך.

כתר כתר נמצא מעל הדבר ומעין אהל. וכמ"ש הפוסקים שכובע שהוא מעין כתר שיש בו רחב טפח יש לחשוש לאהל בשבת. ועיין ספר מאירת עינים לר' יצחק דמן עכו (יתרו) ג' עליונות אהל ונשמה לכל השאר. ועיין (שבת, כח, ע"א) מה תחתון קרוי אהל, אף עליון קרוי אהל. מכסה - כתר. ועיין (שבת, פח, ע"א) כתרים שנתנו לישראל נטלו מהם ונתנו למשה, דכתיב ומשה יקח את האהל. ועל ר"ע שהיה דורש כתרי אותיות אמרו (חגיגה, יד, ע"א) כלך מדברותיך ולך אצל נגעים ו"אהלות".

חכמה עיין קהלת יעקב (ערך אהל) אהל עדות. שמעתי ממורי נ"י, שהיא חכמה, שכן עדות היא בחינת ניסים ונפלאות, שהן עדות שהשכינה שורה בישראל, וניסים ונפלאות באין מחכמה, פליאות חכמה (ריש ספ"י). וע"כ נקרא חכמה אהל העדות, אור שממנו בא העדות והנפלאות והנסים. ועיין שם בחינה נוספת, "אהלי קדר".

ועוד. כבוד חכמים ינחלו. כבוד - יקר. ואמרו (פסחים, נ, ע"א) והיה ביום ההוא לא יהיה אור יקרות וקפאון, מאי יקרות וקפאון, ר' יוחנן אמר אלו נגעים "ואהלות", שיקרין הן בעוה"ז וקפויין הן לעוה"ב.

בינה עיין קהלת יעקב (ערך מועד) אהלים, אהל-ים. ים - בינה, נ' שערי בינה. חיבור ו"ק בבינה בחינת אלהים. אלה-ים. אהל-ים. ועוד. חכמה כלל, בינה פרט. ואמרו (חגיגה, ו, ע"ב) ר' ישמעאל אומר, כללות נאמרו בסיני, ופרטות באהל מועד. והבן כי האהל בינה - אמא, שמקבצת כל הו"ק, כל הפרטים אל תוכה. ועיי"ש (חגיגה, יא, ע"א) אהלות מקרא מועט והלכות מרובות, ומאי נפק"מ, אי מסתפקא לך מילתא באהלות עיין במתניתין.

דת משה. כתיב (שמות, לג, ז) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו'. וכתיב (איוב, ה, כב) וידעת כי שלום אהליך. ועיין מפתח הספירות (נשא), ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו, מעוררניו לדעת, כי אהל מועד מדבר עם משה לפני הסוד הנעלם. ועיין רמ"ז (זוהר בראשית) שכתר רחל שסתמה אהל, ועולה ללאה, ופתוח לדעת זעיר שהוא הפתח למוחין שלו. ועיין קהלת יעקב (ערך פתח) הדעת הוא פתח ללאה אותיות אהל. ואמרו (ברכות, סג, ע"ב) א"ל הקב"ה למשה, כשם שאני הסברתי לך פנים, כך אתה הסבר פנים לישראל והחזר האהל למקומי, וכו'. ואמרו (שקלים, יד, ע"ב) אמר ר' חנין, מחצב של אבנים טובות ומרגליות ברא לו הקב"ה מתוך אהלו וממנו העשיר משה. (ועיין יומא ד, ע"ב. וקידושין לג, ע"ב. וסנהדרין קי, ע"א).

חסד עיין רמ"ז (זוהר שמות) אהל, פירוש אור, כמד"א (תהלים, יט, ה) לשמש שם אהל בהם, וכל חסד סודו אור, וגם ה' פעמים או"ר בסוד ה' חסדים, גימט' אל"ף ל"ה, והיינו אהל. אלף-לה.

ועוד. נמשל אהל למים. כמ"ש (ברכות, טז, ע"א) הוקשו אהלים לנחלים, דכתיב כנחלים נטיו כגנות עלי נהר, כאהלים נטע וגו', לומר לך מה נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה, אף אהלים וכו'. ועיין נדה (סב, ע"א) הבורית והאהל, תרי אוני אהל. וכתיב

ואמרו (סנהדרין, קג, ע"א) ונגע לא יקרב באהלך, שלא יהא לך בן או תלמיד שמקדיח תבשילו ברבים. ואמרו (שם, קו, ע"ב) יחתך ויסחך מאהל, ליהוי ליה בנין רבנן.

הוד עיין שער ההקדמות (מז, ע"ב) אור הנצח וההוד דתבונה נעשה כמין אהל משופע, מתפשט לצדדים מכאן ומכאן.

ועוד. אהל מלשון אהלל, הלל והודאה.

ועוד. הוד לשון יופי. וכתוב (בראשית, ט, כז) יפת אלהים ליפת והוא ישכון באהלי שם. ואמרו חז"ל שיופי של יפת ישכון באהלי שם.

יסוד נח - יסוד. וכתוב (נח, ט, כא) וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה. ואמרו (אוצר המדרשים) בה"א כתיב, בא לשמש ונתפזר זרעו ונתבזה. היפך ל"ו צדיקים, אהל-לו, שווים בגימט'. ומעין כך בילק"ש (נח, רמז ס"א) אהלה כתיב, בתוך אהלה של אשתו (אשה נקראת אהל), נח כשיצא מן התיבה הכישו הארי ושברו, ובא לו לשמש מטתו ונתפזר זרעו.

ועוד. שלום. ואמרו (פסחים, ח, ע"ב) ופנית בבקר והלכת לאהליך, מלמד שתלך ותמצא אהלך בשלום, בבחינת וידעת כי שלום אהלך. ולהיפך אמרו (חולין, קמא, ע"א) מצורע כיון דכמה דלא מטרה אסור בתשמיש המטה, דכתיב וישב אל מחוץ לאהלו.

ועוד. יוסף. והוא דין אוסופי אהל (שבת, קלז, ע"ב). יוסף, יוס-ף, לשון יוסי. ואמרו (עירובין, עט, ע"א) מאן תנא אהלות ר' יוסי. ועיין מגלה עמוקות (ויקרא) אהל מועד גימט' יוסף. וכן הוא בכתבי הרמ"ע מפאנו (יונת אלם, פ"כ. וכן מאמר מעיין גנים, ח"א, ליקוטים) יוסף בגימט' ו' הווי"ת, וכן יחזקאל, וכן ציון, וכן אהל מועד. שהיא בחלקו של יוסף, וכמ"ש (תהלים, עח, סז) וימאר באהל יוסף. ועיין זבחים קיז, ע"ב.

מלכות סוד שב"ק. ואיתא בשער הפסוקים (כי תשא) את השבת לעשות, ר"ת אהל. לעשות את השבת, ר"ת לאה.

ועוד. פני יהושע כפני לבנה, מלכות. וכתוב (שמות, לג, יא) ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל.

ועוד. דוד. וכתוב (תהלים, סא, ה) אגורה באהלך עולמים. ואמרו (יבמות, צו, ע"ב) וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים, אלא אמר דוד לפני הקב"ה, רשב"ע יה"ר שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז וכו'. ואמרו (ב"מ, נט, ע"א) אמר דוד לפני הקב"ה, רבש"ע, גלוי וידוע לפניך שאם היו מקרעים בשרי לא היה דמי שותת לארץ, ולא עוד אלא אפילו בשעה שעוסקים בנגעים "ואהלות" אומרים לי דוד, הבא על א"א מיתתו במה, וכו'. וכתוב (תהלים, קלב, א) זכור ה' לדוד את כל ענותו, וגו', אם אבא באהל ביתי.

ועוד. אמרו (סנהדרין, קה, ע"ב) כאהלים נטע ה', לא יהיו לך מלכים בעלי קומה. ואמרו (מנחות, צב, ע"א) אהל מועד זה היכל, גימט' אדנ-י, שם מלכות.

נפש כתיב (שמות, ל, טז) ולקחת את כסף הכפורים מאת בני ונתת אותו על עבדת אהל מועד והיה לבני לזכרון לפני ה' לכפר על נפשתיכם. וכמ"ש ברבינו בחיי (שם), הם כופר הנפש לצורך עבודת אהל מועד. ועיין חזקוני שם, י"מ כל זמן שהמלאכה נעשית מכסף זה הייתה קיימת, אין צורך לתת כופר פעם אחרת כשיהיו נמנים. ועוד. נפש שיתופא דגופא. ועיין תיבת גמא (שמות, טז, טז) איש אשר באהלו תקחו, לא הכל לגוף, כ"א מזון הנפש, איש הוא הנפש ע"ד בשר איש, אהל הוא הגוף (ועיין ערך קטן פה).

רוח כתיב (שמות, לה, כא) וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו את תרומת ה' למלאכת אהל מועד. ועיין מלבי"ם (שם יא) ר"ל נדיבות הרוח שלו, ורוה"ק שחל עליו.

ועוד. אהל מועד באמצע, וד' דגלים לד' רוחות. וכן האהל נע במ"ב מסעות - רוח. ועוד. עיין רש"י (ישעיה, כה, ד) כיסוי אהל להציל מזרם, וכו', ומהו אותו זרם, הוא רוח עריצים. ועוד. דין "אהל זרוק" (עירובין, ל, ע"ב). ואמרו (זבחים, סא, ע"ב) ונסע אהל מועד, אע"פ שנסע אהל מועד הוא. ועוד. אמרו (זבחים, נה, ע"א) ת"ר ושחטו פתח אהל מועד, ושחט אתו לפני אהל מועד, ושחט אתו לפני אהל מועד, להכשיר את כל הרוחות בקדשים קלים.

נשמה כתיב באהלו נרו עלי ראשי. והיא בחינת נשמה. כי נפש רוח בתוך האדם, והנשמה חופפת עליו כמ"ש בנפ"ח. עיין (נדה, ל, ע"ב) ונר דלוק על ראשו, וכו', בסוד אלוה עלי אהלי.

חיה עיין ליקוטי תורה (חב"ד) שה"ש, מה שהקדושה מחיה לסט"א הוא רק מרחוק, וזהו ענין אהלי קדר, אהל דוקא. ועוד. יולדת נקראת חיה. ועיין מחזה אברהם (וירא) גם הנה באהל רמז להם שצריכה ישועה בפקודה מהש"י בן זכר, והיינו בחינת הנה באהל, בבחינת מנשים באהל תבורך (שופטים, ה, כד). "זוכר" בגימט' "ברכה" (בעה"ט, ויקרא, יד, ב) וזהו שאמר הנה באהל, ויאמר שוב אשוב כעת "חיה", והנה בן לשרה אשתך, מצד בחינת אהל כנ"ל זכתה בברכה ונפקדה בבן זכר. ועיין (בכורות, לז, ע"ב) כמה יטול מן הגלגלת ולא יטמא באהל, ב"ה אומרים כדי שינטל מן החי וימות.

יחידה אמרו (ב"מ, פו, ע"א) קא מפליגי במתיבתא דרקיעא, אם בהרת קודמת לשער לבן טמא, ואם שער לבן קודם לבהרת טהור. ספק, הקב"ה אומר טהור, וכולוהו מתיבתא דרקיעא אמרי טמא. ואמרי מאן נוכח, נוכח רבה בר נחמני, דאמר רבה בר נחמני אני יחיד בנגעים, אני יחיד באהלות. ועיין באר הגולה (באר ד', פ"ה ד"ה רק) וכיוון שוא יחיד, קרוב ביותר אותו שהוא יחיד אל הש"י,

שהוא מחויב המציאות. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה - להארות, הערות, והוספות: rav@bilvavi.net

שאלה למה מצוות ת"ת כנגד כולם?

לכבוד הרב שליט"א, שאלתי את הרב לפני כמה שבועות דכיון שתכלית האדם בעולמו הוא להיות דבוק בה' באופן מוחשי למה מצוות ת"ת כנגד כולם, ורואים שהכל משקיעים עיקר כוחותם בלימוד התורה, כאשר לכאורה מצוות אחרות מביאים הרבה יותר לדביקות בה' באופן מוחשי. והשיב לי הרב דמצוות הדביקות יש בה כמה חלקים, דבקות ברצונו ית"ש כאשר עוסק ברצונו בלימוד הלכה, דבקות בחכמתו ית"ש כאשר עוסק בחכמתו בלימוד הלכה ואגדה, דבקות במעשה, ודביקות בהרגשה - לחוש את מציאותו ית"ש, ע"כ. אנא באר לי יותר, כי הבנתי ממאמר ראשון שבס' בלבבי משכן אבנה ח"א שכל תכלית האדם הוא להגיע לדביקות בה' באופן מוחשי, וכמ"ש כמה פעמים כי גם מצוות ת"ת הגדול מכל המצוות הוא אמצעי להשיג את התכלית דהיינו הדביקות המוחשית, וכן היה נראה לי ברור שע"ז האריך הרב במאמר זו לבאר שכל המצוות ות"ת היוין אמצעי להשיג את התכלית שהוא דביקות מוחשית. אבל לפ"מ שהשיב לי לכאורה יוצא שלימוד התורה הוא ג"כ השגת התכלית ואינו אמצעי בלבד, דהא בלימודו הוא דבוק ברצונו וחכמתו ית"ש, ומי שילמד תורה כל חייו ולא יעבוד כלל על אמונה ודביקות שפיר קיים תכלית חייו דהא דבוק בה' בתמידות. וגם במעשה מצוות הרי כתב שיש בה א' מחלקי הדביקות שהוא הדביקות במעשה שנעשה שותף להקב"ה, וא"כ גם בהם יש קיום התכלית, ואף אם אין מצוותיו מביאין לו לדביקות בלב שפיר עושה הוא את תכלית חייו.

תשובה א.

נצרך דבקות בה' בכל החלקים, בכל הקומה. ולכך אם דבוק רק בשכלו אינה דבקות שלמה כי נחסר שאר החלקים. וכן אם דבקות רק במצוות - מעשה, נחסר שאר חלקי הדבקות, נחסר הדבקות השלמה.

אולם יתר על כן. יש מדרגות בדבקות השכלית, שכל שחש את מציאות השי"ת כן שכלו דבוק יותר בשכל התורה. וכלשון הפסוק כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. והיינו שמי שדבק רק בשכלו, דבק בחכמת הבורא. אולם כביכול אינו מקבל מפיו של הקב"ה, כי הוא רחוק ממנו. ודומה לאדם שקורא ספר שנכתב ע"י זולתו. אולם מי שחש את השי"ת, נמצא עמו ואצלו כביכול ושומע את חכמתו ממנו ית"ש כביכול מפיו.

ב. כנ"ל. התכלית דבקות בהשי"ת בכל החלקים, והיינו להיות עמו ית"ש, ולדבוק בו בכל החלקים, רצון, חכמה - מחשבה. מדות, מעשה. אולם הכל באופן שנמצא עמו ואצלו. כבן הנמשך ממח האב הדבוק באב. ומכיוון שכתוב בראשית ברא אלקים וגו' ופרש בתרגום "בחכמתא". וכתב אשר יצר את האדם בחכמה, חכמת התורה הק', לכך עיקר הדבקות הוא בחכמה, שהוא עיקר הגילוי של הקב"ה בעולם. אולם כל זאת באופן שחי עמו ואצלו כנ"ל, שע"ז נתייחס כל ספר בלבבי משכן אבנה ח"א. והנה דבקות זו בחכמה היא בין בעוה"ז בין בעוה"ז. משא"כ דבקות במעשה הוא רק כאן בעוה"ז.

מלבד כך יש דבקות במדותיו של הקב"ה, שהם מדותיו הנגלים בתורתו, מה הוא רחום אף אתה וכו'. וזולת זה מדות האדם נעשים "מחיצה" בין האדם לבורא כביכול, כי הדומה דבק זה בזה "הוי דומה לו", אולם השונה נבדל. ופנימיות המדות הם "דעות" כפי שקרא הרמב"ם להלכות מדות הלכות דעות. ולכך פנימיות הדבקות במדות היא הדבקות ב"דעות" של הקב"ה כביכול. ואינו דבקות במדות כפשוטו.

יתר על כן פנימיות המדות - רצון. כי המדות אינם אלא גילוי הרצון. והבן שיש ד' אופנים בדבקות ברצון הקב"ה. א. רצונו לעשות רצון. ב. השכלה מהו רצון ה', הנגלה בתורתו. וכמ"ש בנפה"ח שהעסק בהלכה הוא דבקות ברצונו ית"ש. ג. דבקות במדותיו שבהם גנוז הרצון וגילוי. ד. דבקות מעשה - מצוות. שבהם גילה מה רצונו שנעשה.

ג. רבותינו לימדונו, שכל פועל פועל לתכלית. עיין באברבנאל, מלכים, א, פ"ג. וספר דרך חכמה לרמח"ל בתחילתו. ובקל"ח פתחי חכמה, פתח ג'. וספר אור ה', מאמר ב', כלל א', הקדמה. וכלל ב', פרק ד'. וכלל ו', פרק ה'. וספר העקרים, מאמר רביעי, פרק נ'. וספר תורת העולה לרמ"א, חלק ב', פרק כ"א. ומהר"ל באר הגולה, הבאר החמישי, ד"ה במדרש, ב"ר, פ"ח. וספר מעין גנים פרק ד'. וספר החשק, חלק א', סימן ג'. וספר בינה לעיתים, דרוש ל', ד"ה והוא. ואמרי בינה, דרוש ג' לשבת שובה ד"ה וזה. אור שמח, הלכות תשובה, פ"ד. עבודת הקודש, חלק א', פרק י"ב. וחלק ג', פרק א'. אפיקי ים, בכורות, ח', ע"ב. אוצר עדן הגנוז, חלק ב', סימן ט'. לשם, ספר הדעה, חלק ב' דרש ב', ענף ג'. ספר מלחמות ה' לרלב"ג, מאמר שישי פרק שישי. ספר ישועות ה' לאברבנאל, חלק ב', עיון שני, פרק ג'. ועוד רבות.

ועיין רמב"ם (פירוש המשניות, שמונה פרקים, פ"ה) צריך לאדם שישעבד כל כוחות נפשו כולם לפי הדעת, וכו', וישים לנגד עיניו תכלית אחת, והיא השגת השם ית"ש כפי יכולת האדם לדעת אותו, וישום פעולותיו כולן, תנועותיו, מנוחותיו, וכל דבריו מביאים לו התכלית, עד שלא יהיה בפעולותיו דבר מפועל ההבל, רצוני לומר, פועל שלא יביא לידי זאת התכלית. ועיין מורה נבוכים, חלק ג', פרק י"ג.

ועיין הכתב והקבלה (דברים, פרק י', פסוק יב) שישמש כוחות נפשו כולם וישים תכלית ידיעת השי"ת לבד, ולא יעשה מעשה קטן או גדול, ולא ידבר דבר ויסתכל בכל פועל ותנועה ויראה אם יבא אל התכלית ההוא, ואז יעשה. וכמ"ש הרמח"ל שם במסילת ישירים (פרק א) וכל מה שיוכל לחשוב שהוא אמצעי לקורבה הזאת ירדוף אחריו ויאחז בו ולא ירפהו, וכל מה שיוכל לחשוב שהוא מניעה לזה, יברח ממנו כבורח מן האש.

והרי שידיעת התכלית היא "צורת" כל העבודה למעשה. ■ המשך

בע"ה בשבוע הבא - מהארכיון של שו"ת

נא לשמור על קדושת הגיליון

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.295.1245

הצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829

דושים מתנדבים לשכתוב שיעורי הרב. לפרטים נא ליצור קשר 053.319.7481 / info@bilvavi.net